

відмінності звичаєвого права Ефіопії порівняно з іншими африканськими державами можна пояснити етногенезом її народу, значну частину якого становлять семітські племена, які прийшли на ці землі з Азії. Особливості звичаєвого права Ефіопії протягом багатьох століть визначали вектори її суспільного розвитку та заклали базу правової культури цього народу в сучасності.

Список використаних джерел

1. Лесицко К. Краткая история Ефиопии / Кирилл Лесицко [Электронный ресурс] // Режим доступа – http://www.africana.ru/lands/Ethiopia/history_Lesicko.htm
2. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид, К. Жоффре-Спинози – М.: Международные отношения, 1999. – 400 с.
3. Бакстон Д. Абиссинцы. Потомки царя Соломона / Дэвид Бакстон; пер. с англ. Н. А. Зотиной. – М.: Центрполиграф, 2002. – 232 с.
4. Assefa A. G. Customary laws in Ethiopia: a need of better recognition? / Ayalew Getachew Assefa. – Copenhagen: Danish Institute of human rights, 2012. – 68 p.

Холодницький Н.І.

*аспірант кафедри історії держави, права
та політико-правових учень,*

Львівський національний університет імені Івана Франка

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВОЇ ПРОКУРАТУРИ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ

Хоча основу прокурорської системи США становлять федеральна прокуратура та прокуратури штатів як дві автономні підсистеми, крім них існують деякі органи публічного обвинувачення, що перебувають поза їх межами. Більше того, вони не є підпорядкованими ні реально, ні формально генеральному прокуророві США чи Міністерству юстиції. Особливий статус цих органів прокуратури можна пояснити їх порівняно недавнім утворенням (друга половина ХХ ст.), зумовленим новими потребами американського суспільства. Такими органами публічного обвинувачення є військові та незалежні прокурори.

Відокремлену від Міністерства юстиції ланку в прокурорській системі США становить військова прокуратура, яка

підпорядковується Міністерству оборони [1, с. 319]. Хоча цей інститут є відносно новим і був уповадженим в правову систему США лише в середині ХХ ст., його зародкові форми були присутніми і в ХІХ ст. Під час громадянської війни 1861-1865 р. держава потребувала правознавців, наділених спеціальними знаннями для пред'явлення обвинувачення військовим злочинцям. Якщо на низовому рівні, ця проблема вирішувалася шляхом розширення компетенції місцевих прокурорів і прокурорів штатів, то на вищому щаблі державної влади були призначені соліситор міністерства оборони, його помічник, соліситора військово-морського флоту, а також соліситор департаменту поштової служби [2, р. 460].

Після завершення війни потреба в таких посадових особах істотно знизилася, тому після утворення міністерства юстиції в 1870 р. ці посади були ліквідовані, а їх повноваження перейшли до органів загальної прокуратури. Оскільки військові злочини були порушенням, насамперед, загальнодержавного законодавства, то такими справами зазвичай займалася федеральна прокуратура. Наприклад, у 1942 р. міністерство військово-морського флоту США та федеральна прокуратура відкрили кримінальну справу за звинуваченням у допомозі ворогові проти репортера газети «Чікаго Трібун» С. Джонстона, який випадково дізнався про задуми американської армії щодо битви з Японією біля атола Мідуей, а потім опублікував про це у своїй статті. Під час розгляду справи в суді прокурорам не вдалося довести те, що дії С. Джонстона мали ознаки саме цього складу злочину, і присяжні винесли вердикт про його невинуватість [3].

Саме після другої світової війни у Сполучених Штатах Америки почали лунати пропозиції щодо створення окремої ланки спеціалізованої юстиції – військового судочинства, яке в той час активно практикувалося у Європі. 5 травня 1950 р. Конгрес США прийняв кодекс військової юстиції, який визначив особливості провадження у справах військовослужбовців. Згодом його підписав президент Г. Трумен, а 31 травня 1951 р. він набув чинності [4, р. 439]. Відтак держава потребувала нової ланки судової та прокурорської систем, якими стали відповідно військові суди та військові прокуратури. Першим було утворено в 1951 р. Апеляційний суд у збройних силах, який повинен був розглядати скарги на рішення військових судів. Система військових судів першої інстації була створена в 1968 р., в 1988 р. був створений

Апеляційний суд США у справах ветеранів [5, с. 98-99]. Загалом військові суди поділялися на загальні та спеціальні (польові). При кожному органі військового судочинства були формувалися відповідні органи військової прокуратури.

Відповідно до ст. 38 кодексу військової юстиції США 1951 р. військовий прокурор в загальному або спеціальному військовому суді повинен виступати в судовій справі від імені Сполучених Штатів, і повинен, при вказівці суду, підготувати звіт про роботу. Рішення про участь військового прокурора в справі приймає відповідний суд. При певних умовах підсудний може вимагати відвід військового прокурора. Помічник військового прокурора може виступати в суді, коли він має адвокатську ліцензію. Такий помічник прокурора військового суду може виконувати будь-які обов'язки прокурора на судовому розгляді [6].

Ст. 27 кодексу військової юстиції США 1951 р. передбачає кожному військовому суду право встановлювати деталізовані посадові інструкції для відповідного військового прокурора та його помічників. Нагляд за додержанням положень цих посадових інструкцій військовими прокурорами та їхніми помічниками здійснює секретаріат військових судів. Особа не має права бути в майбутньому слідчим, суддею чи адвокатом у справі, в якій вона виступала як військовий прокурор. Також колишні військові судді, адвокати та слідчі в певній справі не мають можливості бути згодом у ній прокурорами.

Виступати у військовому суді як обвинувач має право лише випускник юридичного навчального закладу, що отримав акредитацію для підготовки військових юристів. Також військовим прокурором може стати член адвокатської колегії при федеральному суді чи верховному суді штату. Обов'язковою умовою для зайняття посади військового прокурора чи його помічника є й перебування на службі того підрозділу збройних сил США, в якому діє відповідний військовий суд. У разі відсутності осіб, які відповідають зазначеним вимогам, та необхідності термінового заміщення вакантної посади військового прокурора військовий суд уповноважений дозволити іншим кваліфікованим правознавцям з адвокатською ліцензією тимчасово виконувати повноваження військового прокурора, попередньо повідомивши про це в Міністерство оборони США [7].

Попри поширену та небезпідставну думку про реакційний і недемократичний характер військового судочинства загалом і військової прокуратури зокрема, слід відзначити, що в США вона

набула дещо іншої форми, ніж, наприклад, у європейських державах ХХ ст. Цей інститут правової системи США мав цілком об'єктивний і гуманний зміст. Доказом такого висновку може послужити те, що востаннє за наслідком рішення військового суду смертна кара була застосована в далекому 1961 р., коли військовий прокурор обґрунтовано довів беззаперечну вину американського військовослужбовця у зґвалтуванні та замаху на вбивство громадянки Австрії [8].

Таким чином, військова прокуратура Сполучених Штатів Америки у другій половині ХХ ст. стала важливою частиною її правоохоронної системи. Актуальність військової прокуратури співпала із розвитком збройних сил США й участю американського військового контингенту у миротворчих операціях в різних частинах світу. Відтак забезпечення законності в лавах армії США було покладено в тому числі на військову прокуратуру, що діє відповідно до принципів верховенства права, національної безпеки та пріоритету прав людини.

Список використаних джерел:

1. Мичко М. І. Прокуратура та інші органи обвинувачення в країнах світу / М. І. – Донецьк: ДЮІ, 2010. – 417 с.
2. Learned H. B. The attorney-general and the Cabinet / Henry Barret Learned // Political science quarterly. – Vol. 24. – № 3. – 1909. – P. 444-467
3. Мамонов Р. У рядового Менінга знайшовся попередник часів другої світової / Роман Мамонов [Електронний ресурс] // Режим доступу – http://newsradio.com.ua/2013_08_09/119368208/
4. Manual for courts-martial United States (2012 edition) / Joint service committee of military justice. – Washington, 2012. – 841 p.
5. Ригіна О. М. Історія держави і права Сполучених Штатів Америки: Новітній час (1914-2008 pp.) / О. М. Ригіна. – Дрогобич: Коло, 2011. – 326 с.
6. Uniform Code of military justice. Art 38. Duties of trial counsel and defense counsel [Електронний ресурс] // Режим доступу – <http://usmilitary.about.com/library/milinfo/ucmj/blart-38.htm>
7. Uniform Code of military justice. Art 27. Detail of trial counsel and defense counsel [Електронний ресурс] // Режим доступу – <http://usmilitary.about.com/library/milinfo/ucmj/blart-27.htm>
8. Военная прокуратура США вновь предъявила обвинение подозреваемым по делу об 11 сентября [Электронный ресурс] // Режим доступа – <http://www.trend.az/regions/world/usa/1884453.html>